

UDENRIGSMINISTERIET

Samrådsspørgsmål J om USA's hjælpepakke til Grønland og stormagternes rivalisering i Grønland og Arktis, herunder fastholdelsen af principperne i Ilulissat-erklæringen i regionen.

Til:
Udenrigsministeren
Enhed:
ANA
Dato:
12-05-2020

TALEPUNKT

Tak til spørgeren for et både meget aktuelt og vigtigt samrådspørgsmål, der i øvrigt ligger fint i forlængelse af den netop afholdte tekniske gennemgang i Grønlandsudvalget om det amerikanske engagement i Grønland. [Det er også emner der blev drøftet i Det Udenrigspolitiske Nævn i går].

Lad mig starte med at slå fast at Arktis er en central prioritet i Kongerigets udenrigs- sikkerheds- og forsvarspolitik.

[Stormagternes rivalisering i Grønland og Arktis]

Jeg er enig med spørgeren i at den globale interesse for Arktis og Grønland er steget. Internationale samarbejdspartnere, herunder ikke mindst stormagterne, har øget deres fokus på regionen.

Vi oplever stigende globale spændinger, og konsekvenserne heraf kan også mærkes i Arktis.

Det er en udvikling, som vi i rigsfællesskabet løbende må forholde os til. Og vi arbejder utrætteligt for at præge udviklingen i den retning vi ønsker.

Vi ønsker et fredeligt og konstruktivt internationalt samarbejde om Arktis til gavn for de mennesker, der bor i Arktis og for de afgørende økosystemer i Arktis.

Vi lægger afgørende vægt på, sammen med Naalakkersuisut, at sikre, at interessen for Grønland kommer Grønland og det grønlandske folk til gode. Det kræver en god forståelse for den udvikling, der foregår, og et tæt og respektfuldt samarbejde internt i rigsfællesskabet – og det har vi.

For mig sidder det – som det også skal – på rygraden hele tiden at være opmærksom på de geopolitiske dagsordener i Arktis. Jeg og mine kolleger i Nuuk navigerer dagligt i det vanskelige farvand.

Det er i den forbindelse helt afgørende, at vi forholder os til den virkelighed, vi ser. De amerikanske, russiske og kinesiske positioner omkring Arktis er i de senere måneder og år blevet trukket hårdere op.

Vi ser, at Rusland styrker sine militære kapaciteter i Arktis og er i færd med at konsolidere sin militære stilling langs Ruslands nordlige flanke, herunder langs Nordøstpassagen. Udbygningen er primært defensiv, men rummer i stigende grad også elementer, der kan anvendes offensivt.

Vi ser også et Kina, der i forhold til Arktis søger adgang til arktiske ressourcer, sø-ruter og øget indflydelse på arktiske anliggender.

USA styrker sit fokus på Arktis og Grønland. Både politisk og militært. Grønlands geostrategiske placering er central for USA's nationale sikkerhed og derfor er man meget optaget af, hvad Rusland og Kina foretager sig i Arktis.

Når det er sagt, er det vigtigt for mig at understrege, at denne udvikling ikke skabes i Arktis. Det er en konsekvens af den geopolitiske og økonomiske udvikling, hvor Arktis er blevet et af mange steder, hvor stormagtsrivaliseringen udspiller sig.

Det ændrer dog ikke ved, at vi står over for en helt ny sikkerhedspolitisk dynamik også i Arktis.

Derfor har jeg blandt andet taget initiativ til, at der udarbejdes en uafhængig sikkerhedspolitisk analyse af Arktis. Det er Dansk Institut for Internationale Studier, der udarbejder denne analyse, og jeg ser meget frem til at læse deres konklusioner, når den lanceres i starten af juni. Analysen er tænkt som input i den igangværende proces med at udarbejde en fornyet Arktisk Strategi for Kongeriget.

Og så skal vi forholde os til de sikkerhedspolitiske udfordringer sammen med USA, som er hele Kongerigets vigtigste sikkerhedspolitiske allierede.

USA ønsker et tæt samarbejde med Kongeriget om Arktis og Nordatlanten. Og det ønsker vi også – for det handler også om vores sikkerhed og tryghed. Der er allerede et tættere samarbejde end for bare få år siden, og det er positivt.

Vi er med andre ord hele tiden opmærksomme på den geopolitiske og sikkerhedspolitiske udvikling i Arktis, herunder stormagtsrivalisering. Og tager løbende bestik heraf, når vi fastlægger Kongerigets politik i overensstemmelse med vores interesser.

[Fastholdelsen af principperne i Ilulissat-erklæringen i regionen]
Spørgeren spørger, hvordan regeringen vil fastholde principperne i Ilulissat-erklæringen om en fredelig udvikling i regionen baseret på dialog og forhandling.

Der er ikke tvivl om at Ilulissat-erklæringen udgør en hjørnesten i Kongerigets Arktis-politik. Og at erklæringen fortsat udgør et vigtigt element i det internationale samarbejde om Arktis.

Men dermed ikke sagt, at principperne ikke er udfordret af den globale situation og den øgede geopolitiske interesse for Arktis. Derfor vil vi også – i samarbejde med vores internationale samarbejdspartnere - gøre hvad vi kan for at principperne også fremover bliver styrende for samarbejdet i Arktis.

For Ilulissat-erklæringen bidrager til at fastholde ambitionen om Arktis som et lavspændingsområde præget af fredeligt og konstruktivt samarbejde. Det er i vores klare interesse at fastholde den ambition. De fem arktiske kyststater forpligtede sig politisk tilbage i 2008 til at løse eventuelle uoverensstemmelser, juridiske spørgsmål og overlappende kontinentalsokkelkrav gennem forhandlinger i overensstemmelse med international havret og gældende konventioner. Og princippet blev bekræftet af de otte arktiske stater, da de på Kongerigets initiativ mødtes i Ilulissat i maj 2018. Det gælder derfor stadig. Og det er også fortsat den arktiske virkelighed, at alle arktiske stater aktivt tager del i det praktiske daglige samarbejde om bl.a. eftersøgning og redning, miljøbeskyttelse, sejladsikkerhed og økonomisk udvikling.

Andre steder i verden er de arktiske stater involveret i alvorlige konflikter. Vi kan være rigtigt godt tilfredse med, at vi i Arktis har været i stand til at fastholde dialog og samarbejde – også i en vanskelig international situation.

Et eksempel er, at vi samarbejder om Arktis med Kina bl.a. i Arktisk Råd, hvor Kina er observatør. Det giver os en god mulighed for at vise Kina, hvor stærkt samarbejdet er mellem de arktiske stater. Det er en fordel, at Kina ved, hvad der foregår.

Et helt konkret eksempel på et samarbejde i Ilulissat-erklæringens ånd, er den fælles arbejdsgruppe mellem Kongeriget Danmark og Canada, som skal se på de uløste forhold i farvandet mellem Grønland og Canada.

Gruppen ser blandt andet på en modernisering af den næsten 3.000 km. lange maritime grænse mellem Grønland og Canada, Hans Ø spørgsmålet og delingen af sokkeloverlappet i Labrador Sea.

Det er i min optik et godt eksempel på en fredelig tilgang til et spørgsmål, hvor parterne har store interesser. Og her kan Canada og Kongeriget Danmark konkret vise både de øvrige arktiske nationer og resten af verden, at Ilulissat består.

Og det er de samme principper der ligger bag vores tilgang til kontinentsokkelprojektet ud for Grønlands kyst. I dette enorme arbejde samarbejder vi med de andre arktiske kyststater, herunder med Rusland, med at indsamle havbundsdata og udveksle erfaringer.

Vi nyder således godt af et fredeligt samarbejde i Arktis. Men vi må aldrig tage det for givet. Selvom arktiske stater andre steder i verden er involveret i alvorlige konflikter, har vi i Arktis fastholdt, at uenigheder løses gennem dialog og forhandlinger. Den kurs skal vi fortsætte, og her spiller Ilulissat-erklæringen fortsat en stor rolle.

Som én ud af fem arktiske kyststater har Kongeriget en unik position til at kunne præge udviklingen i Arktis. Det ansvar – og den mulighed – tager vi alvorligt. Vores målsætning om lavspænding baseret på dialog og forhandling gælder fortsat.

ANA